

УДК 37(092)(460)“1910/1919”

Зайченко Н. І.

докт. пед. наук, професор, професор кафедри
соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук
Національний університет “Чернігівський колегіум”
імені Т. Г. Шевченка

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-4961-4711>

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМАТИКА САЛАМАНКСЬКИХ ПУБЛІКАЦІЙ САНТЬЯГО ЛАСО У 1910-Х РОКАХ

У численних публікаціях у саламанкських періодичних виданнях (“Шкільний вісник” (Heraldo Escolar), “Шкільна федерація” (La Federacion Escolar), “Бюлетень початкового навчання” (Boletin de primera enseñanza de este distrito universitario) та інших) упродовж 1910-х років учитель з Альдеав’ехи-де-Тормес (провінція Саламанка) Сантьяго Ласо (Santiago Laso) з письменницькою майстерністю висвітлював злободенні соціально-педагогічні проблеми.

Наприклад, у статті “Новий народ” (Heraldo Escolar, 12 червня 1914 року) [1] Сантьяго Ласо доводив, що іспанський регенераціонізм настане виключно з оновленням освіти. Першорядну роль у розбудові оновленої Іспанії має зіграти соціальна педагогіка, яка прагне народного просвітництва. “Суспільне відродження – то є справа школи”, – наголошував педагог [1, с. 3].

У публікації “На самоті” (Heraldo Escolar, 9 жовтня 1914 року) [2] Сантьяго Ласо розмислював про те, що гідний учитель своєю працею слугує суспільству, адже виховує людей на благо Батьківщини та визволяє суспільство від лихого. Діяльність учителя в школі схожа на батьківську працю в родині.

“Батьки та вчителі мають виконувати священні місії, священні обов’язки; щоби й ті, й інші були задоволені, вони повинні завжди

співпрацювати у власному розвитку; вчитель повинен шукати підтримки та довіри сімей; сім'ї повинні шукати підтримки та порад вчителя, і ми матимемо найщасливіші результати; вплив дому буде відчуватися з любов'ю в школі; результати школи будуть ефективно працювати вдома; в освіті буде єдність, що призведе до благополуччя суспільства та країни”, – пояснював Сантьяго Ласо [2, с. 3].

Про те, що вчительська праця має суспільний характер та спрямовується на оновлення й добробут суспільства, йшлося у статтях Сантьяго Ласо “Шкільне життя: спомини” (Heraldo Escolar, 20 листопада 1914 року) [3], “Навчання” (Heraldo Escolar, 25 червня 1915 року) [4], “Родина і школа” (Heraldo Escolar, 6 серпня 1915 року) [5] та багатьох інших.

У статті “Соціальна педагогіка” (Heraldo Escolar, 26 листопада 1915 року) Сантьяго Ласо зазначав, що “просвітництво народу є справжнім джерелом соціально-педагогічного оновлення” [6, с. 6].

Освітянин щирозацірено вірив у те, що настав час реформування школи в Іспанії. Він писав: “Школи більше не будуть в'язницями дитинства, а стануть центрами просвітництва, людяності та любові, де люди прийдешнього дня збиратимуться, щоби навчатися добра, у взаємодопомозі, укріплюватися в чеснотах й опановувати науки та мистецтва задля величної, благородної та квітучої Батьківщини” [6, с. 7].

Роздуми про соціально-педагогічні фактори людського прогресу Сантьяго Ласо продовжував у публікаціях “Школа і суспільство” (Heraldo Escolar, 4 лютого 1916 року; 18 лютого 1916 року) [7] та “Розбудовуючи Батьківщину” (Heraldo Escolar, 31 березня 1916 року; 28 квітня 1916 року) [8].

В останній статті педагог указував на необхідність слідувати завітам славетної галісійської письменниці Консепсьон Ареналь (Concepción Arenal). Сантьяго Ласо зауважував, що був вражений працею “Соціальне питання” Консепсьон Ареналь та не міг обійтися без неї у викладанні [8, с. 13].

У філософсько-публіцистичних роботах “Соціальне питання. Листи до робітника. Листи до сеньйора” (1880), “Соціально-політична рівність та її зв’язки із свободою” (1898) Концепсьон Ареналь здійснила глибокий аналіз множини соціальних явищ – соціальної нерівності, бідності і злиденності, соціального прогресу, діяльності громади як суспільного об’єднання. В єднанні зусиль громадян іспанська просвітителька бачила можливості побудови суспільства на гармонійних засадах [9, с. 29–30], [10].

У публікації “Соціальна педагогіка. Просвітництво, місія любові” (La Federacion Escolar, 29 вересня, 27 жовтня, 3 листопада 1916 року) [11] Сантьяго Ласо відмічав, що вчительська праця має надихатися материнськими почуттями до дітей, бути сповненою добра та любові до них. “Тому що виховання й навчання зміцнюють зв’язки, змушують нас любити та поважати один одного, зобов’язують нас вчитися та працювати, щоби не залишати улюблену рідну землю покинутою, самотньою та переможеною, не виснажувати її постійно зростаючим тягарем міграції; тому що вони, безсумнівно, рятують та сприяють вирішенню важких соціальних проблем капіталу та праці”, – роз’яснював педагог [11, с. 2].

Список літератури

1. Laso S. Pueblos nuevos. *Heraldo Escolar*. Salamanca, 12 de junio de 1914. № 15, año I. P. 2–4.
2. Laso S. En mis soledades. *Heraldo Escolar*. Salamanca, 9 de octubre de 1914. № 32, año I. P. 1–3.
3. Laso S. La vida escolar: recuerdos. *Heraldo Escolar*. Salamanca, 20 de noviembre de 1914. № 38, año I. P. 6–8.
4. Laso S. Enseñanzas. *Heraldo Escolar*. Salamanca, 25 de junio de 1915. № 70, año II. P. 6–8.
5. Laso S. La familia y la escuela. *Heraldo Escolar*. Salamanca, 6 de agosto de 1915. № 76, año II. P. 7–9.
6. Laso S. Pedagogia social. Redimir al cautivo. *Heraldo Escolar*. Salamanca, 26 de noviembre de 1915. № 92, año II. P. 5–7.

7. Laso S. La escuela y la sociedad. *Heraldo Escolar*. Salamanca, 4 de febrero de 1916. № 102, año III. P. 1–2; 18 de febrero de 1916. № 104, año III. P. 1–4.

8. Laso S. Haciendo Patria. Paginas sociales. *Heraldo Escolar*. Salamanca, 31 de marzo de 1916. № 110, año III. P. 13–15; 28 de abril de 1916. № 114, año III. P. 1–3.

9. Зайченко Н. І. Педагогічний гуманізм Консепсьон Ареналь: монографія. Київ: Видавництво Ліра–К, 2017. 131 с.

10. Зайченко Н. І. Освіта як соціальна проблема в публіцистиці К. Ареналь. *Ключові питання наукових досліджень у сфері педагогіки та психології у XXI ст.:* Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 27–28 січня 2017 року). Львів: ГО “Львівська педагогічна спільнота”, 2017. С. 98–100.

11. Laso S. Pedagogia social. El Magisterio, mision de amor. *La Federacion Escolar*. Salamanca, 29 de septiembre de 1916. № 22, año I. P. 1–3; 27 de octubre de 1916. № 26, año I. P. 1–4; 3 de noviembre de 1916. № 27, año I. P. 1–2.